

Modelarea personalității elevilor prin educație muzicală

Motto:” Muzica trebuie să fie scânteia ce aprinde focul în sufletul omenesc.”

Ludwig van Beethoven

Muzica, cea mai profundă și mai complexă dintre arte, poate modela un copil în așa fel încât să-l ridice la un înalt nivel de înțelegere și simțire. Ea exercită o profundă influență asupra școlarului declanșând stări afective și sentimente care îl fac pe copil să vibreze în fața problemelor vieții și a unor manifestări morale, dându-i, așa după cum spunea compozitorul I.D.Chirescu, „impulsuri noi și puternice de viață, de faptă și de luptă pentru țara și neamul său”.

Muzica este știință și artă. Ea are valențe cognitive, raționale, educative, voliționale, afective și estetice, formând un tineret bogat sufletește, capabil să recepteze frumosul din artă și, prin aceasta, să fie apt de a cultiva frumosul în viață, de a-și disciplina continuu comportamentul conferindu-i corectitudine, principialitate, frumusețe.

Cunoscând excepționalele resurse formativ – educative ale muzicii, precum și puterea cântecului de a emoționa, influența și mobiliza, am abordat cu elevii unei clase a treia opționalul „Modelarea personalitatii elevilor prin educatie muzicala.”

Menirea acestui opțional a fost aceea de a continua și îmbogăți educația muzicală primită de elevi prin lecțiile de muzică și de a contribui la dezvoltarea sensibilității lor artistice, la modelarea profilului lor intelectual, etic și moral , la cultivarea aptitudinilor și talentelor muzicale.

Întrucât muzica este o disciplină prin excelență practică, ea se învață numai practicând-o iar mesajul ei se receptează cel mai bine tot în practică.

Repertoriul ales a inclus cântece patriotice, cântece religioase și tradiționale, cântece despre școală și muncă, despre natură , cântece de joc și cântece diverse. Muzica acestor cântece aparține unor mari compozitori care s-au aplecat cu pasiune și dăruire artistică asupra nobilei sarcini de educație muzicală a școlarilor: Gavriil Musicescu, Ciprian Porumbescu, Dumitru G. Kiriac, Timotei Popovici, Grigore Teodossiu, Ioan Chirescu ș.a.

Prezentarea cântecelor s-a realizat prin intermediul casetelor și al CD-urilor care au adus în clasă vibrația unor interpretări remarcabile ce i-a emoționat profund pe elevi și le-a trezit dorința de a învăța aceste cântece și de a le interpreta cât mai frumos.

Învățarea a fost precedată de exerciții de cultură vocală având scopul de a forma și consolida deprinderile de a respira corect, de a cânta acordat și omogen, de a emite sunete frumoase și de a pronunța cuvintele clar și expresiv.

În cadrul opționalului, cântecele propuse s-au învățat ,în special, prin cântare vocală după auz, dezvoltând astfel vocea și auzul muzical al elevilor și formând deprinderi de cântare vocală expresivă.

S-a cântat la unison, cu ison ritmic și armonic, în canon, cu acompaniament ritmic și armonic, în grup și individual.

A existat și preocuparea de a consolida și dezvolta priceperile și deprinderile legate de însușirea alfabetului muzical, în acest sens, cerându-li-se elevilor să descifreze prin efort propriu unele fragmente accesibile din cântecele studiate, aflate în manualele școlare.

Pentru dezvoltarea auzului armonico-polifonic, am introdus în repertoriul elevilor cântece, cum ar fi: „Cântecul raței”, muzica D.G.Kiriac, „Greierul”, muzica Ph. Gretry, „Sosirea rândunicii”, melodie germană pe versuri de G.Coșbuc, „Vai săracul pui de cuc”, după Nelu Ionescu și altele. În executarea lor am urmărit ca intrarea vocilor să se facă la momentul oportun, să fie aceeași intensitate pentru a nu se acoperi una pe alta, să se cânte încet astfel încât toți elevii, pe lângă vocea lor, să audă și vocea cealaltă, să se cânte expresiv.

Isonul ritmic și armonic, precum și acompaniamentul ritmic și armonic au fost realizate și prin intermediul unor jucării muzicale sau obiecte sonore cum ar fi: pianul, muzicuța, tobițele, castanietele, triunghiul sau clopoței, monedele, pietricelele etc.

Folosirea instrumentelor și obiectelor sonore pe parcursul desfășurării diferitelor activități muzicale duce la stimularea și muzicalizarea tuturor elevilor, îmbogățește considerabil conținutul și forma activităților muzicale oferind variate posibilități de exprimare muzicală, constituie un valoros mijloc de conștientizare a tuturor elementelor de natură ritmică, melodică și armonică, sporește considerabil latura spectaculoasă a activității muzicale dând mari satisfacții estetice atât micilor instrumentiști cât și celor care cântă vocal și simt frumusețea acompaniamentului orchestral.

Deoarece cântarea expresivă este un lucru mai greu de realizat în cadrul lecțiilor de muzică, ea a ocupat un loc de frunte în orele de opțional. Începând cu faza de învățare a cântecelor, am acordat atenția cuvenită mijloacelor de expresie muzicală - nuanțele și tempoul, iar în faza de finisare, cântarea expresivă a constituit preocuparea de bază.

Prin activități practice de audiție și cântare, elevii au înțeles că interpretarea melodiei trebuie să sugereze pregnant conținutul textului literar și să prilejuiască auditoriului trăirea unor puternice emoții estetice.

În realizarea interpretării artistice, de mare importanță este gestică dirijorului care trebuie să fie cât mai simplă, mai precisă și mai antrenantă, sugerând în mod plastic mijloacele de expresie izvorâte din textul literar și muzical al cântecului.

De asemenea, este foarte important ca dirijorul să participe afectiv la redarea imaginilor artistice, într-o perfectă comuniune de simțire cu interpreții, în sensul că, explicațiile referitoare la tempo și nuanțe trebuie să fie dublate de trăirea emoțională a cântecului pentru că numai în acest fel se cultivă sensibilitatea artistică în rândul interpreților.

Demn de menționat este faptul că interpretarea cântecelor a inclus și mișcarea corporală desfășurată concomitent cu cântarea pentru o mai profundă implicare a copilului în actul utilizării muzicii și pentru o mai facilă conștientizare a elementelor limbajului muzical. În acest sens, s-au utilizat cu succes: dramatizarea izvorâtă spontan din imaginația copiilor (copiii au fost lăsați să exprime prin gesturi corporale sau prin mimica feței ceea ce gândesc despre ideile desprinse din acel cântec), sau punerea în stare activă corporală prin bătut din palme, pocnit din degete, tropăit, legănat, utilizarea unor jucării muzicale sau obiecte sonore.

Pentru a se putea analiza cu elevii în ce măsură s-au respectat în cântare nuanțele și tempoul corespunzătoare conținutului de idei și sentimente desprins dintr-un cântec, cum s-a respirat, cum au fost pronunțate cuvintele, cum s-au emis sunetele și cum a fost acompaniamentul ritmic sau armonic, s-au folosit imprimările pe casete a cântecelor executate în grup sau individual. Aceste imprimări le-au produs elevilor mari emoții și le-au dat posibilitatea să se asculte cântând, să descopere singuri unde au greșit sau să fie mândri de interpretarea realizată.

Alături de cântece, jocurile cu cântec sunt foarte atractive pentru copii întrucât îmbină cu măiestrie mișcarea, cântecul și jocul și conțin esențe virtuale nelimitate în modelarea și tonificarea ființei umane.

Spre exemplificare, voi prezenta în cele ce urmează jocul cu cântec „Înfloresc grădinile.” Acesta se desfășoară pe baza cântecului cu același titlu în care versurile aparțin poetului Ștefan O. Iosif, iar muzica compozitorului Timotei Popovici. Textul literar al acestui cântec preamărește natura în sărbătoare: grădinile înfloresc, cerul este ca oglinda, albinele harnice colindă din floare în floare, miile de fluturi joacă pe câmpii, fetele și băieții joacă hora. Melodia, în ritm de horă, sugerează puternic dragostea de viață redată de textul literar.

Copiii formează un cerc care închipuie conturul unei grădini înflorite. În interiorul cercului se așază 5-6 copii la distanțe egale. Aceștia reprezintă diferite flori. Se mai stabilesc câțiva copii albine și copii fluturi care stau în afara grădinii. La cuvintele „Prin livezi albinele”, albinele ocolesc grădina și intră în ea oprindu-se la câte o floare. La versul „Fluturii cu miile” fluturii înconjoară în zbor grădina sau intră în ea, unde își continuă zborul. Când melodia ajunge la cuvintele „Joacă fete și băieți,” copiii din cerc încep să joace hora cu care se încheie jocul. Apoi, jocul se reia cu alți copii în rolurile de flori, albine și fluturi.

Cântecele, jocurile și jucăriile muzicale constituie valoroase mijloace de formare și dezvoltare a priceperilor și deprinderilor muzicale, și-n același timp, căi directe și rodnice de modelare a p

Bibliografie

- I. Constantin Moise – “Psihopedagogie” Ed. Polirom
- II. Munteanu Gabriela – “Jocul didactic muzical”
- III. Harold C. Schonberg – “Viețile marilor compozitori” Ed. Lider, București, 2008
- IV. Paul Popescu Neveanu – “Psihologie” Ed. Didactica și Pedagogica, București, 1990